

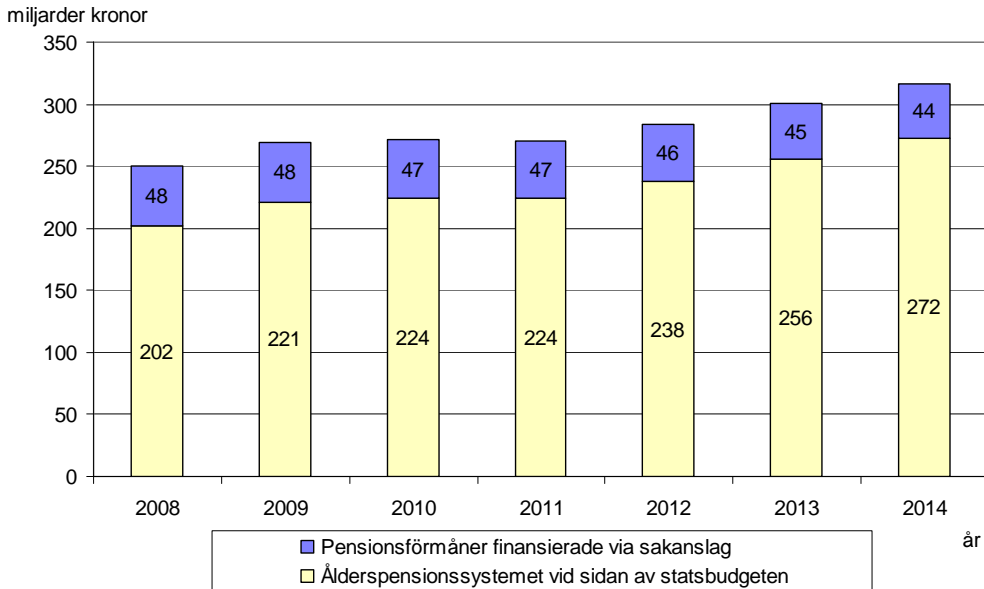
**Anslagsbelastning och prognos för anslag inom
Pensionsmyndighetens ansvarsområde
budgetåren 2010–2014**

Innehåll

Sammanfattning och inledning	3
Den ekonomiska utvecklingen	7
Utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom.....	
1:1 Garantipension till ålderspension.....	15
1:2 Efterlevandepensioner till vuxna	17
1:3 Bostadstillägg till pensionärer	20
1:4 Äldreförsörjningsstöd	23
2:1 Pensionsmyndigheten.....	26
Utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn.....	
1:5 Barnpension och efterlevandestöd till barn	32
1:7 Pensionsrätt för barnår	34
Ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten	36
Bilaga 1	Sammanfattande tabell över anslagsuppföljningen
Bilaga 2	Utgifter inom Pensionsmyndighetens ansvarsområde
Bilaga 3	Månadsfördelade prognoser för 2010
Bilaga 4	Komponenterna i balanstalet

Sammanfattning

Pensionsmyndigheten har i uppdrag att redovisa utgiftsprognoser för förmåner inom dess ansvarsområde. I diagrammet nedan redovisas utgiftsutvecklingen från 2008-2014.

De totala utgifterna förväntas öka under prognosperioden, från 250 miljarder kronor år 2008 till 316 miljarder kronor år 2014.

De viktigaste prognosförändringarna

Prognoserna för *ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten* har sänkts för 2011 och 2012 men höjts för 2013 och 2014. Det beror främst på att balansindex har sänkts för 2011 och 2012 men höjts 2013 och 2014. Därutöver har prognosen för antalet med inkomstgrundad ålderspension sänkts något.

Justeringen av prognoserna har inte förändrat den långsiktiga trenden av ökande utgifter för pensionssystemet. Utgifterna beräknas öka från 221 miljarder kronor år 2009 till 272 miljarder kronor år 2014. Utgiftsökningen beror på ett ökat antal ålderspensionärer, att en allt större andel av pensionärerna har inkomstgrundad ålderspension och att medelpensionen ökar eftersom nytillkommande pensioner i genomsnitt är högre än pensionerna i beståndet.

Förändringen av utgiftsprognosen för de inkomstgrundade ålderspensionerna påverkar utgiftsprognoserna för garantipension och bostadstillägg till pensionärer (BTP) i motsatt riktning. Prognoserna för dessa förmåner har också ändrats av andra skäl. Utgiftsprognosen för BTP har sänkts medan utgiftsprognosen för garantipensioner har höjts.

Utgiftsprognosen för änkepension har höjts medan utgiftsprognosen för barnpensioner har sänkts något. I bägge fallen beror prognosjusteringarna bland annat på att medelbeloppet har haft en något annan utveckling än vad som antogs i föregående anslagsuppföljning.

2010-07-29

Dok.bet.
Version
Dnr/ref.

VER 2010-18

Förändringarna i de övergripande antaganden som beräkningarna grundas på påverkar prognoserna på flera sätt. De mer väsentliga förändringar som skett jämfört med beräkningarna till föregående anslagsuppföljning beskrivs nedan.

- *Prisbasbeloppet* har höjts för 2011 vilket har höjt prognosen detta år för till exempel garantipension.
- *Inkomstindex* har sänkts för alla prognosår. Detta har påverkat utgiftsprognoserna för inkomstgrundade efterlevandepensioner samt prognoserna för balanstalet. Inkomstindex påverkar även inkomstbasbeloppet som i sin tur påverkar utgifterna för anslaget Pensionsrätt för barnår.
- Prognosen för *balansindex* har sänkts för 2011 och 2012 men höjts för 2013 och 2014. Detta har bland annat påverkat utgiftsprognosen för de inkomstgrundade ålderspensionerna. Därmed har också utgiftsprognosen för garantipension och BTP påverkats men i motsatt riktning.
- *Boendekostnadsindex* för hyres- och bostadsrätt har höjts för åren 2010 – 2012 vilket har höjt utgiftsprognoserna för BTP och äldreförsörjningsstöd.
- Ändrade prognoser för *timlöneökningar* har de flesta åren haft en minskande effekt på prognosen för anslaget Pensionsrätt för barnår.

Jämfört med föregående prognos har förvaltningskostnaderna 2010 minskat med ca 27 Mkr. Det är en följd av den revidering och förfining av Pensionsmyndighetens internbudget som gjorts och beror på omfördelning mellan kostnadsposterna. Inom ramen för de totala förvaltningskostnaderna, som fortfarande är desamma, har vissa omfördelningar gjorts mellan olika kostnadsposter såsom personalkostnader, köp av tjänst, avskrivningar etc. Denna omfördelning får genomslag i den kostnadsfördelningsmodell som Pensionsmyndigheten använder eftersom det för olika kostnadsposter används skilda fördelningsnycklar för att fördela kostnaderna mellan anslag, AP-fonder och premiepensionssystemet.

Inledning

Enligt regleringsbrev för budgetåret 2010 ska Pensionsmyndigheten senast den 29 juli 2010 redovisa utgiftsprognoser för 2010 – 2014 för samtliga anslag och anslagsposter samt för ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten. Utgiftsprognoserna ska redovisas i Hermes. Prognoserna ska lämnas i löpande priser. Prognoserna ska kommenteras både i förhållande till föregående prognostillfälle och i förhållande till statsbudgeten. De antaganden som ligger till grund för prognoserna ska redovisas.

Denna rapport är svar på regeringsuppdraget och redovisas genom inrapportering i Hermes.

Uppdrag

Enligt regleringsbrevet för budgetåret 2010 ska följande redovisas:

- Belastning på samtliga anslag och anslagsposter redovisat totalt samt fördelat per månad
- Prognostiserat utfall för 2010 för samtliga anslag och anslagsposter, redovisat totalt samt fördelat per månad,
- prognostiserat utfall för 2010 för ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten, totalt,
- förklaring till och analys av utfall i samband med förändringar i prognoser,
- beskrivningar av eventuella förändringar av prognosmodeller,
- beräkningar av samtliga anslagsnivåer och anslagsposter samt utgifter för ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten för 2011–2014,
- redovisning av prognoser för balanstalet för 2012 – 2014.
- Redovisningen ska vidare omfatta prognos för ackumulerad skuld till Riksgäldskontoret avseende räntekontokredit enligt 21 § budgetlagen. Av redovisningen ska framgå hur skulden belastar anslag, respektive AP-fonderna och premiepensionssystemet. Användningen av den särskilda krediten enligt 23 § budgetlagen ska också redovisas.

I denna rapport redovisas prognoser för åren 2010 – 2014 för anslag inom Pensionsmyndighetens ansvarsområde inom utgiftsområdena 11 och 12 samt för ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten. I respektive avsnitt redovisas även en jämförelse med närmast föregående prognos.

En sammanfattande tabell över anslagsuppföljningen inkluderande jämförelse med statsbudgeten redovisas i bilaga 1. Utvecklingen av antal förmånstagare, antal utbetalningar och av olika medelbelopp m.m. redovisas i bilaga 2. Månadsfördelade prognoser för år 2010 redovisas i bilaga 3.

Prognosen för balanstalet redovisas i avsnittet Ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten. De olika komponenterna i balanstalet redovisas i bilaga 4.

2010-07-29

Dok.bet.

Version

Dnr/ref.

VER 2010-18

Redovisningen av ackumulerad skuld till Riksgäldskontoret avseende räntekontokredit redovisas i avsnitt 11.2:1 Pensionsmyndigheten.

Prognosunderlag

Pensionsmyndigheten strävar efter att använda det mest aktuella dataunderlaget med godtagbar kvalitet som finns tillgängligt. Eftersom en viss eftersläpning finns i statistiken innebär det för denna rapport att material för juni i största möjliga utsträckning har använts. Det ekonomiska månadsutfallet till och med minst juni 2010 har beaktats för samtliga anslag.

Vid prognoserna tas hänsyn till föreslagna regeländringar i lagda propositioner med lagförslag. Däremot tas oftast inte hänsyn till av regeringen aviserade regeländringar för vilka lagförslag saknas eftersom detaljerat underlag för beräkningar inte finns.

Till beräkningarna har SCB:s befolkningsprognos från 15 april 2010 använts.

Från Konjunkturinstitutet har hämtats in uppgifter med prognoser för löneutveckling, inkomstindex och prisbasbelopp med mera. I huvudsak har dessa antaganden legat till grund för eller fungerat som antaganden vid prognosberäkningarna. För inkomstindex, inkomstbasbelopp och prisbasbelopp har dock Pensionsmyndigheten gjort en prognos som baseras på senare underlag jämfört med prognosen från Konjunkturinstitutet. Den antagandebild som använts redovisas i bilaga 2.

Kontaktpersoner

Anslag	Kontaktperson
Den ekonomiska utvecklingen	Hans Olsson
11.1:1 Garantipension till ålderspension	Stefan Granbom
11.1:2 Efterlevandepensioner till vuxna	Hans Karlsson
11.1:3 Bostadstillägg till pensionärer	Stefan Granbom
11.1:4 Äldreförsörjningsstöd	Stefan Granbom
11.2:1 Pensionsmyndigheten	Johan Söderberg
12.1:5 Barnpensioner och efterlevandestöd till barn	Hans Karlsson
12.1:7 Pensionsrätt för barnår	Nils Holmgren
Ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten	Hans Karlsson

Samtliga kan nås på telefon 0771-771 771

Den ekonomiska utvecklingen¹

Prognoserna för den svenska ekonomiska tillväxten under år 2010 har reviderats upp under de senaste månaderna. Konjunkturinstitutets bedömning från juni innebär att BNP växer med hela 3,7 procent, en upprevidering med 1,3 procentenheter sedan marsprognosen. Exporten ökar starkt, vilket delvis beror på att den negativa effekten av kundländernas lageravvecklingar ebbar ut. Även i Sverige ger lagerinvesteringarna ett betydande positivt bidrag till 2010 års tillväxt. Lagren som tillväxtfaktor bortfaller från och med 2011. Den fortsatta återhämtningen från lågkonjunkturen får en profil som på grund av den svenska och internationella lagercykeln ger en tillväxttopp under 2010. För 2011 och framåt knyts förväntningarna om fortsatt tillväxt i högre grad till att tillväxten i hushållens konsumtionsefterfrågan tilltar.

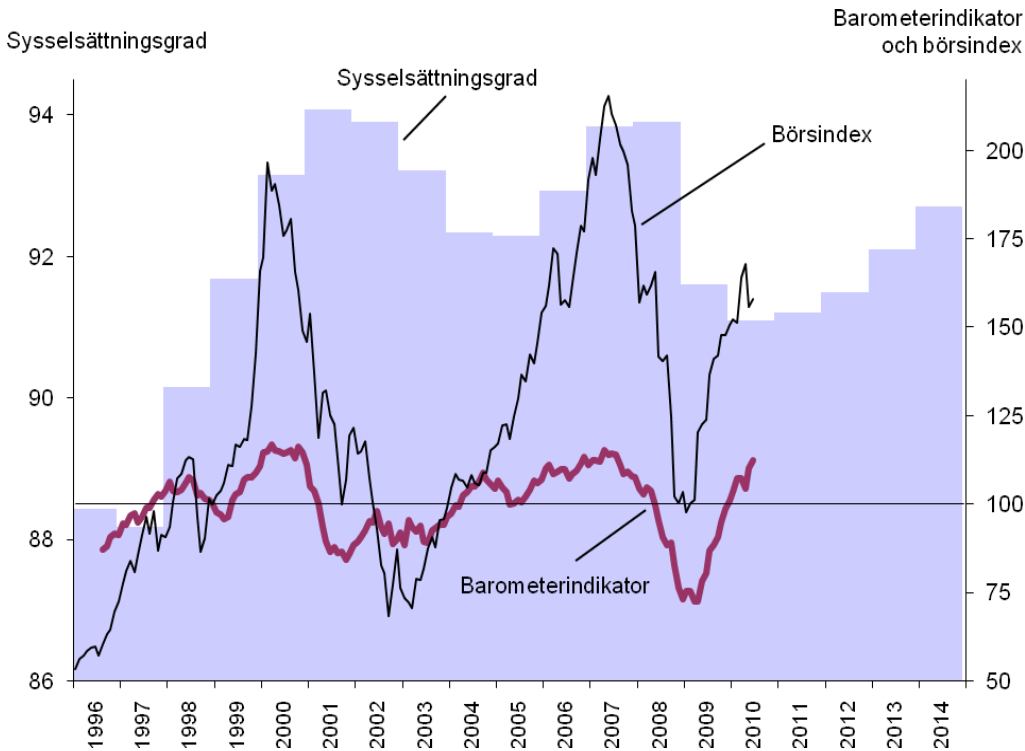
För hela femårsperioden 2010-2014 blir BNP-tillväxten 3,2 procent per år, vilket faktiskt är marginellt lägre än i Konjunkturinstitutets prognos från mars 2010 – trots den kraftiga upprevideringen för 2010.

Utsikterna för tillväxten i Euroområdet och Storbritannien är osäkra till följd av bl.a. den statsfinansiella oron på flera håll. BNP i EU-länderna antas bara stiga med 1 procent 2010 och tillväxten beräknas inte överstiga 2 procent förrän år 2012. Även USA och Japan har ansträngda offentliga finanser, men väntas ändå åstadkomma högre tillväxt än Europa. Konjunkturinstitutet ser emellertid negativa risker i hela OECD-området, med potentiellt ogynnsamma återverkningar för Sveriges del. Ett antal länder kan vilja förstärka de finanspolitiska åtstramningarna utöver vad de redan annonserat, i händelse av ytterligare negativa marknadsreaktioner, eller för att förebygga sådana. Detta skulle försvaga världsekonomin i förhållande till huvudkalkylen fram till 2014. Det långsiktiga slutresultatet skulle dock, genom en högre tillväxt under senare delen av 2010-talet, kunna bli bättre.

Ett allt bättre stämningsslag i ekonomin signaleras av nästan alla kvalitativa indikatorer. Konjunkturinstitutets Barometerindikator, som sammanfattar svar på frågor till företag och hushåll om deras syn på det ekonomiska läget, hade i juni 2010 nått upp till i stort sett samma höga nivå som under 2007. Barometerindikatorn är liksom många andra konjunkturindikatorer en s.k. ledande indikator, som ger utslag tidigt i det allmänna konjunkturförloppet. Variationerna sammanfaller tidsmässigt mycket nära med utvecklingen på aktiebörsen. Arbetsmarknaden ligger normalt däremot sent i konjunkturcykeln, ibland flera år efter aktiemarknaden.

¹ Källa till prognoser är Konjunkturinstitutet där inte annat anges.

Konjunkturinstitutets barometerindikator, kursindex på Stockholmsbörsen samt sysselsättningsgraden i den svenska ekonomin

Barometerindikatorn har normalår = 100. Börsindex har december 1998 = 100 och är exkl. utdelningar. Sysselsättningsgraden är antalet sysselsatta i % av arbetskraften, dvs. 100 minus arbetslösheten. Prognoser för sysselsättningsgraden baserade på Konjunkturinstitutets junirapport 2010. Senaste månadsutfall för Barometerindikatorn och börsindex är juni 2010.

Arbetsmarknaden

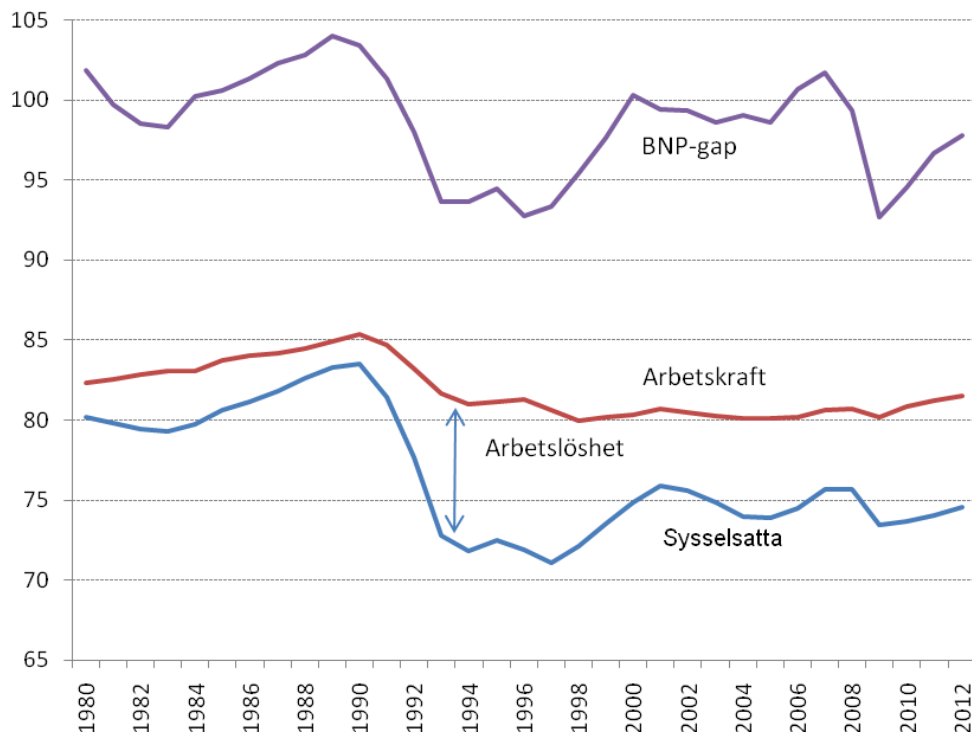
Antalet sysselsatta sjönk under det stora krisåret 2009 betydligt mindre än vad BNP gjorde. Detta var i huvudsak en spegling av att produktiviteten minskade, dvs. att de sysselsatta producerade mindre. En faktor som också kan ha inverkat är att produktionsfallen var särskilt markanta i industrin, som har förhållandevis låg personalintensitet, således en ”sammansättningseffekt”.

Vid en jämförelse med 1990-talskrisen finner man att antalet sysselsatta då tvärtom minskade *mer* än vad BNP sjönk. Under de krisåren minskade produktiviteten inte alls; den tillväxte i ganska normal takt efter dåvarande historiska erfarenheter, och produktivitetstillväxten ökade rentav under krisens lopp.

En trolig särskilt bidragande orsak till skillnaden är att arbetsgivarna under 1990-talskrisen mötte mindre motstånd vid personalminskningar. Arbetslösheten ökade, men därtill kunde många anställda också förtidspensioneras på socialt och ekonomiskt acceptabla villkor. De lämnade då definitivt arbetskraften. Detta tog sig uttryck i att arbetskraftsdeltagandet (dvs. arbetsutbudet i procent av befolkningen i den normalt förvärvsaktiva åldern) sjönk till en nivå från vilken den sedan inte repat sig.

Att sysselsättningen inte föll så mycket under det senaste konjunkturbakslaget, och att produktiviteten sålunda tog en större del av anpassningen till produktionsbortfallet, kan delvis bero på stramare regler och regeltillämpning i arbetslöshets- och sjukförsäkringarna. Jobbskatteavdraget kan därtill ha ökat människors intresse för att hålla sig kvar på (eller söka sig till) arbetsmarknaden.

Sveriges BNP-gap och utvecklingen på arbetsmarknaden

BNP-gapet är faktisk BNP i procent av potentiell BNP enligt Konjunkturinstitutet. Sysselsättning, arbetskraft och arbetslöshet är mätta i procent av befolkningen 16-64 år. Arbetslösa är skillnaden mellan arbetskraft och sysselsättning.

Arbetsplatserna har tagit på sig en viss "stimulanspolitisk" anpassningsbörda som annars närmast hade fallit på staten. Genom att hushållen på detta sätt bättre kunnat hålla sina inkomster och sin efterfrågan uppe, kan dessutom krisens makroekonomiska effekter ha begränsats. Detta fenomen, som kallats "labour hoarding", är inte någon historisk nyhet: fram till 1980-talet var det vanligt att konjunkturvariationer ledde till liknande variationer i produktiviteten, och att sysselsättningsutvecklingen på så sätt blev relativt stabil.

Konsekvensen är emellertid att företagen har ganska gott om arbetskraftsresurser att möta 2010 års konjunkturuppsving med. Trots den beräknade BNP-uppgången på 3,7 procent i volym, stannar ökningen i antalet sysselsatta vid 0,8 procent 2010. Arbetslösheten ökar något till 8,9 procent av arbetskraften (från 8,4 procent 2009). Först i och med 2013 väntas sysselsättningsstillväxten tillta något mer. Ännu 2012 beräknas arbetslösheten ligga på 8,5 procent för att sedan minska till 7,3 procent år 214.

Till de angivna öppna arbetslöshetstalen kan läggas att Konjunkturinstitutet för 2010 räknar med att nära 8 procent av arbetskraften (alltså inte långt från den öppna arbetslösheten) kommer att finnas i arbetsmarknadspolitiska program, sysselsättningsprogram och utbildningsprogram. En del av dessa personer finns i arbetskraften som arbetslösa, däribland de som lämnar sjukförsäkringen och berörs av Arbetsförmedlingens nya program Arbetslivsintroduktion.

Aktieavkastningen

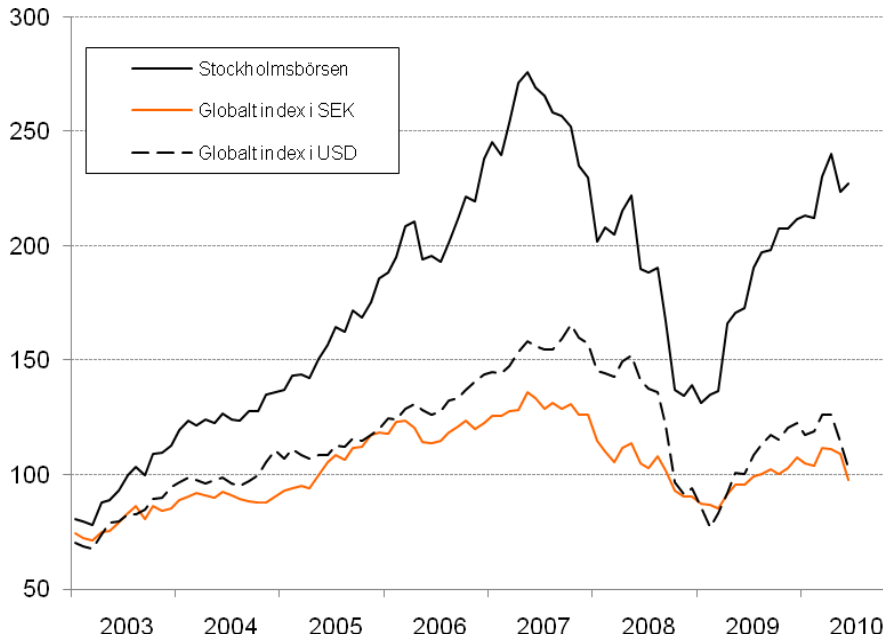
Det svenska pensionssystemet har i flera avseenden en inbyggd följsamhet till den samhällsekonomiska och befolkningsmässiga utvecklingen. Pensionerna och de förvärvsarbetandes pensionsbehållningar skrivs i systemet upp med de förvärvsarbetandes *snittinkomster* (dessa ligger till grund för systemets inkomstindex); de avgifter som betalas in för att finansiera pensionerna följer i stället *summan* av de förvärvsarbetandes inkomster. Om tillväxten i inkomstsumman understiger tillväxten i snittinkomsten uppstår ett glapp mellan tillväxten i systemets utgifter och dess avgiftsinkomster, vilket kan leda till att den automatiska balanseringen träder i kraft. Därför är den s.k. *summasnittkvoten* – kvoten mellan inkomstsumma och snittinkomst – av vital betydelse för pensionernas långsiktiga utveckling. Förändringen i summasnittkvoten är i själva verket liktydig med förändringen i antalet avgiftsbetalare, dvs. i princip förändringen i antalet sysselsatta i samhället. Dessa förändringstal kan visserligen skilja sig åt, beroende på att även bl.a. arbetslösa i viss mån är avgiftsbetalare, men sysselsättningen är av största betydelse för nivån på de pensioner systemet betalar.

Även vid en ogynnsam utveckling av summasnittkvoten kan en balansering i pensionssystemet undvikas om kapitalet i AP-fonderna är tillräckligt stort. Den samlade negativa avkastningen på mer än 20 procent i AP-fonderna under 2008 omintetgjorde denna möjlighet, varför en balansering i pensionssystemet sker år 2010. Balanseringen begränsas genom ett riksdagsbeslut fattat hösten 2009 om att övergå till att använda tre års medeltal av AP-fondernas marknadsvärden vid balanstalets beräkning, inte som tidigare enbart det senaste årets. Resultatet av regelförändringen blir en större negativ balanseringseffekt 2011 än om reglerna inte hade ändrats.

Över hälften av AP-fondernas kapital består av aktier. Utvecklingen på fondbörserna i Sverige och andra länder har därför betydelse för pensionerna under de kommande åren. Variationerna i aktieavkastning på något eller några års sikt är synnerligen betydande och därtill svårbedömda. De förutsättningar om framtiden som redovisas nedan är inte att betrakta som prognoser, utan som tekniska antaganden som varit nödvändiga att göra. De flesta officiella prognosinstitut brukar avstå från att göra regelrätta prognoser för aktieavkastningen.

Avkastningsindex för Stockholmsbörsen och för den globala aktiemarknaden

December 1998 = 100

Anm. Avkastning inkl. utdelningar. Senaste månad juni 2010.

Under 2009 gav Stockholmsbörsen en avkastning (inkl. utdelningar) på över 50 procent, följt av 15 procent i helårstakt under första halvåret 2010. Förväntningar om en starkt kronkurs kan ha ökat det utländska intresset för att placera i Sverige, vilket medverkat till att driva upp de svenska börskurserna. Kronan anses fortfarande av många bedömare vara undervärderad, och Konjunkturinstitutet räknar med en kronförstärkning framöver.

På de internationella stora börserna har utvecklingen varit sämre. I New York steg Dow Jones börsindex under 2009 avsevärt mindre än Stockholmsbörsens index, och hittills under 2010 har det varit fråga om en tillbakagång. Stockholmsbörsen hör till en liten exklusiv skara börser där börsvärdena inte fallit hittills i år.

AP-fondernas aktieinnehav är till övervägande delar placerat på utländska börser. Som tekniskt antagande har för åren 2010, 2011 och 2012 valts en kurstillväxt på 5 procent per år mätt i svenska kronor. Dessa antaganden gäller genomsnittligt för de svenska och utländska börser som AP-fonderna placerar på. Härtill kommer några procentenheters avkastning i form av utdelningar.

För en känslighetsanalys har två sidoalternativ formulerats, ett med högre avkastning och ett med lägre (se närmare avsnittet Ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten, Prognos för balanstalet).

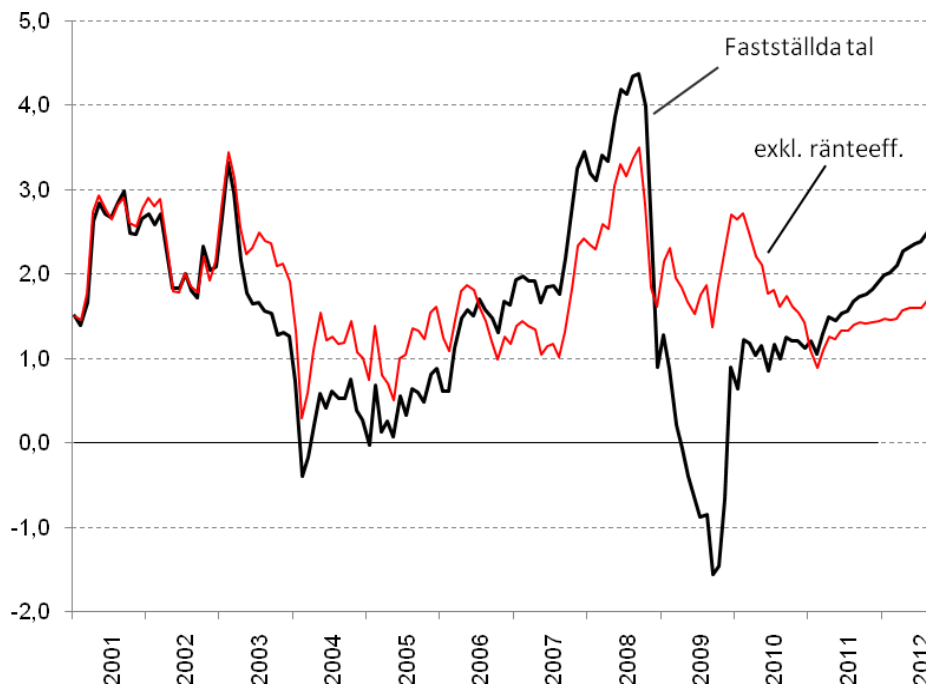
Räntan på svenska statsobligationer (5-åriga) antas i alla tre alternativen successivt komma att stiga från knappt 2,5 procent 2009 till ca 4,5 procent 2012.

Priser och löner

Konsumentprisindex (KPI), räknat från motsvarande månad föregående år, sjönk under större delen av 2009. Denna ansats till deflation bedöms av Konjunkturinstitutet vara tillfällig. Den beror helt och hållet på räntesänkningarnas effekter på hushållens utgifter. Efterhand erhålls en uppdrivande effekt på KPI av successivt stigande räntor. Räknat exklusive räntor fortsätter däremot inflationen att sjunka något fram till första delen av 2011. Bakom detta antagande ligger delvis en förutsedd förstärkning av kronan, men också att efterfrågetrycket blir fortsatt ganska lågt och att lönehöjningarna väntas bli lägre än tidigare

Konsumentprisindex (KPI)

Procentuella förändringar från motsvarande månad föregående år

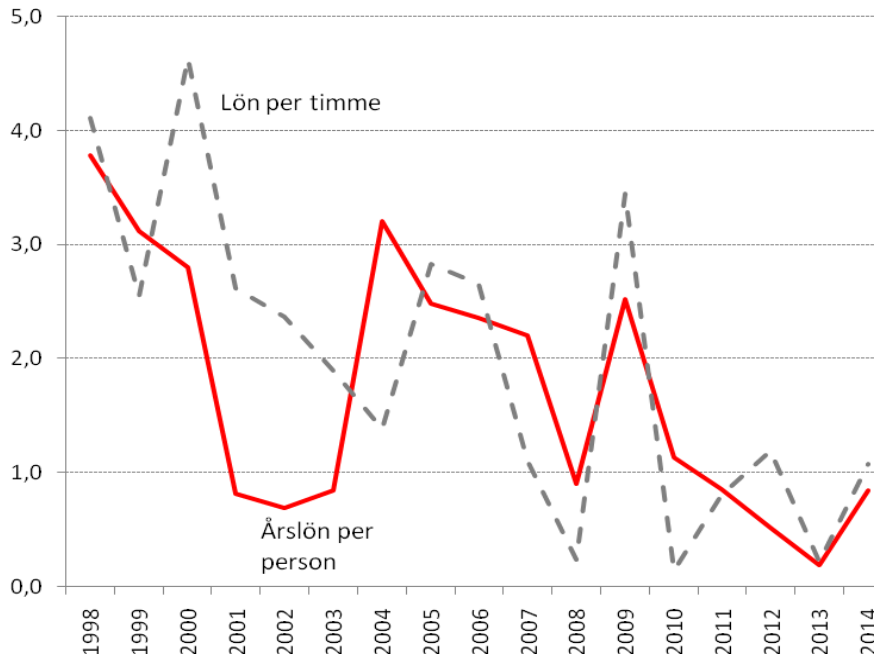
Det svaga arbetsmarknadsläget medför alltså att löneökningarna hålls tillbaka betydligt. År 2010 gäller nya centrala avtal på nästan hela arbetsmarknaden. Konjunkturinstitutet räknade i sin juniprognos med att timlönerna i hela ekonomin ökar med 2,4 procent 2010 och med 2,5 procent 2011, och att en viss acceleration i löneökningarna kan komma att inledas 2012. Det bör påpekas att dessa tal avser de totala löneökningarna, även de som vanligen uppstår utöver de centrala avtalen (s.k. lokal lönebildning).

Arbetskraftskostnaderna per timme ökar något långsammare än timlönerna under 2010 beroende på vissa sänkningar i avtalsenliga arbetsgivaravgifter. En del av dessa sänkningar avser premierabatter för pensioner, som antas vara tillfälliga och bara avse 2010. Under 2011 ökar därför arbetskraftskostnaderna något mer än timlönerna.

KPI som årsgenomsnitt beräknas av Konjunkturinstitutet öka med 1,1 procent 2010 och med 1,5 procent 2011. Inflationen är således i tilltagande, och åren 2012-2014 bedöms den med viss marginal komma att överstiga det långsiktiga penningpolitiska målet om 2 procent.

Real löneutveckling

Procentuell förändring från föregående år

Med den antagna inflationen blir de reala lönehöjningarna små, både 2010 och under de därpå följande fyra åren. Det är den reala löneutvecklingen per person som – beräknat som ett tre års glidande medeltal och med ett års tidseftersläpning – approximativt utgör den reala delen av det inkomstindex som bl.a. används i det allmänna inkomstpensionssystemet.

Prisbasbeloppet, som styr nivån på ett flertal socialförsäkringar,² har sänkts från 42 800 kronor 2009 till 42 400 kronor 2010. Prisbasbeloppet 2010 bestämdes av KPI:s förändring i juni 2009 räknat från juni året före, vilket innebar -0,8 procent). Enligt samma beräkningsprincip prognostiseras prisbasbeloppet stiga igen under de följande åren:

² Det gäller aktivitets- och sjukersättning, handikappersättning, vårdbidrag, garantipensioner, äldreförsörjningsstöd och efterlevandestöd till barn; vidare ersättning till personer med sjukpenning, rehabiliteringspenning, närståendepenning, tillfällig föräldrapenning, havandeskapspenning, arbetsskadelivränta och föräldrapenning, som har sjukpenninggrundande inkomst över respektive tak (35 333 kr/mån för föräldrapenning och 26 500 kr/mån för övriga).

2010-07-29

2009	42 800 kronor
2010	42 400 kronor
2011	42 800 kronor
2012	43 500 kronor
2013	44 500 kronor
2014	45 900 kronor

Ungefär 1,5 miljoner personer har ersättningar som styrs av prisbasbeloppet, varav hälften utgörs av ålderspensionärer med garantipension.

Inflationen ingår enligt samma princip i pensionssystemets inkomstindex, vilket gör att bl.a. samtliga ålderspensionärer (1,8 miljoner) år 2010 påverkas negativt av 2009 års negativa juniinflation.

2010-07-29

Utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom

1:1 Garantipension till ålderspension

Prognos anslag. Beloppen anges i 1000-tal kronor

2010	2011	2012	2013	2014
18 217 200	18 102 700	17 757 300	17 059 000	16 710 800

Analys

Antalet ålderspensioner beräknas öka under åren 2010–2014 eftersom stora födelseårgångar då fyller 65 år. Nya ålderspensionärer har inkomstgrundad pension i betydligt större utsträckning än äldre ålderspensionärer. De nya ålderspensionärerna har också högre genomsnittlig inkomstgrundad pension än vad befintliga pensionärer har. Det är en allt större andel som har ett yrkesliv med pensionsgrundande inkomst bakom sig. Därför är det en lägre andel av de nya pensionärerna som får garantipension. Detta medför att antalet garantipensioner som tillkommer under ett år är färre än antalet som upphör genom dödsfall. Antalet garantipensioner minskar därmed på lång sikt. De allmänna pensionerna för nya pensionärer är dock sedan ett par år i stort sett oförändrade – alltså på en högre nivå än genomsnittet för samtliga pensionärer. Detta förklaras bland annat av att pensionsuttagsåldern inte stiger trots att medellivslängden stiger. Därmed stiger inkomstpensionens delningstal.

Det blir balansering inom pensionssystemet 2010-2014 (inledningsvis negativ och positiv för åren 2012-2013 enligt prognosen), vilket påverkar inkomstpension, tilläggspension och garantipension. Balanseringen tillsammans med förändring av inkomstindex leder till negativ följsamhetsindexering för åren 2010–2011. Sänkningen av den inkomstgrundade pensionen höjer garantipensionen för dem som har både inkomstgrundad pension och garantipension. När inkomstpensionen sänks tillkommer det även en del nya "garantipensionärer" som nu hamnar under brytpunkten för garantipension. De får dock låga belopp i garantipension. Balanseringen har därför en höjande effekt på utgifterna för garantipension. Prisbasbeloppet minskade år 2010 och beräknas öka relativt lite de följande åren. Det har en sänkande effekt på utgiftsnivån för 2010 och en höjande effekt för åren efter.

Ungefär 769 000 ålderspensionärer beräknas ha garantipension vid mitten av år 2010. Antalet ålderspensionärer med garantipension beräknas öka till år 2012 för att sedan fortsätta att minska.

De som har garantipension kan delas in i två grupper, de som är födda 1937 eller tidigare samt de som är födda 1938 eller senare. Denna uppdelning görs eftersom det är delvis olika regler som gäller för dessa båda grupper.

Medelbeloppet för de två grupperna av ålderspensionärer med garantipension beräknas minska något mellan 2009 och 2010, trots att den negativa följsamhetsindexeringen höjer garantipensionen. Det beror på att prisbasbeloppet har *minskat* (–0,9 procent).

2010-07-29

Dok.bet.

Version

Dnr/ref.

VER 2010-18

För åren 2011–2014 beräknas medelbeloppet för de två grupperna (födda 1937 eller tidigare samt födda 1938 eller senare) var för sig vara relativt oförändrat.

Genomsnittligt garantipensionsbelopp för hela beståndet sjunker dock ganska kraftigt.

Det beror på att nya pensionärer har lägre garantipension än vad de som avlider har.

Den yngre åldersgruppen med lägre medelbelopp ökar i antal medan den äldre åldersgruppen med högre medelbelopp minskar i antal.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i maj 2010.

Prognosjämförelse. Beloppen anges i 1000-tal kronor

	2010	2011	2012	2013	2014
Föregående prognosbelopp	18 196 200	17 921 700	17 560 300	16 985 000	16 705 800
Överföring till/från andra anslagsposter	–	–	–	–	–
Ändrade makroekonomiska antaganden		+143 000	+75 000	–94 000	–224 000
Volym- och strukturförändringar	+21 000	+38 000	+122 000	+168 000	+229 000
Ny regel					
Övrigt	–	–	–	–	–
Ny prognos	18 217 200	18 102 700	17 757 300	17 059 000	16 710 800
Differens i 1000-tal kronor	+21 000	+181 000	+197 000	+74 000	+5 000
Differens i procent	+0,1	+1,0	+1,1	+0,4	+0,0

Ändrade makroekonomiska antaganden

Utgifterna för garantipension påverkas främst av prisbasbeloppet men indirekt även av inkomstindex/balansindex (ju lägre balansindex desto högre garantipensioner).

Balansindex har sänkts för åren 2011-2012 jämfört med prognosen i föregående anslagsuppföljning. Det har sammantaget haft en höjande effekt på utgiftsprognosen för dessa år. För åren 2013-2014 är prognosen för balansindex höjd jämfört med prognosen i föregående anslagsuppföljning. Det har haft en sänkande effekt på utgiftsprognosen.

Prognosen för prisbasbeloppet är höjd för 2011 jämfört med föregående anslagsuppföljning. Det har haft en höjande effekt på utgiftsprognosen.

Volym- och strukturförändringar

Antalet med garantipension beräknas bli högre för åren 2010-2014. Något fler av de yngre ålderspensionärerna beräknas få garantipension.

De retroaktiva utgifterna beräknas bli högre vilket har en höjande effekt på utgiftsprognosen.

1:2 Efterlevandepensioner till vuxna

Prognos anslag. Beloppen anges i 1000-tal kronor

2010	2011	2012	2013	2014
15 061 900	14 444 600	14 036 300	13 734 400	13 450 600

Från anslaget finansieras änkepension, omställningspension, förlängd omställningspension och särskild efterlevandepension samt garantipensioner till dessa förmåner. Änkepension svarar för drygt 90 procent av utgifterna.

Analys

Änkepensionssystemet är under avveckling. De senaste åren har antalet änkepensioner minskat med mellan 7 000 och 8 000 per år. Antalet beräknas minska med ungefär 8 900 under år 2010 och med mellan 9 000 och 10 000 per år från och med 2011. Den främsta orsaken till den högre minskningstakten är att den garantiregel som finns för samordning med ålderspension inte gäller dem som fyller 65 år 2010 eller senare. Antalet änkepensioner var 343 000 i genomsnitt under år 2009 och beräknas till 294 000 år 2014.

Antalet garantipensioner till änkepension beräknas minska från 20 000 år 2009 till knappt 8 000 år 2014.

Antalet omställningspensioner har tidigare ökat på grund av övergångsregler för samordning med änkepension. Från och med 2010 beräknas antalet minska. Antalet omställningspensioner var knappt 3 900 i genomsnitt 2009. År 2014 beräknas antalet ha minskat till 3 200. Antalet garantipensioner till omställningspension beräknas minska i något raskare takt.

Antalet förlängda omställningspensioner var drygt 2 700 i genomsnitt år 2009. Det beräknas att antalet kommer att vara ungefär 2 700 under hela prognosperioden. Antalet garantipensioner till förlängd omställningspension beräknas däremot minska med några procent per år.

2010-07-29

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i maj 2010.

Prognosjämförelse. Beloppen anges i 1000-tal kronor

	2010	2011	2012	2013	2014
Föregående prognosbelopp	15 038 600	14 444 900	13 990 000	13 542 600	13 065 600
Överföring till/från andra anslagsposter	–	–	–	–	–
Ändrade makroekonomiska antaganden	–300	–90 600	–144 800	–123 100	–91 300
Volym- och strukturförändringar	+23 600	+90 300	+191 100	+314 900	+476 300
Ny regel	–	–	–	–	–
Övrigt	–	–	–	–	–
Ny prognos	15 061 900	14 444 600	14 036 300	13 734 400	13 450 600
Differens i 1000-tal kronor	+23 300	–300	+46 300	+191 800	+385 000
Differens i procent	+0,2	–0,0	+0,3	+1,4	+2,9

Ändrade makroekonomiska antaganden

De inkomstgrundade efterlevandepensionerna påverkas av inkomstindex. Garantipensionerna påverkas främst av prisbasbeloppet men indirekt också av inkomstindex (ju högre inkomstindex desto lägre garantipensioner). Inkomstindex har störst inverkan på utgiftsprognosen. Inkomstindex har sänkts för åren 2011 – 2014 jämfört med föregående anslagsuppföljning. Prisbasbeloppet har höjts för 2011.

Utgifterna påverkas också av balansindex. För änkor födda under något av åren 1930 – 1944 finns en garantinivå för änkepension som baseras på ankans ålderspension och den avlidne makens teoretiska ålderspension. Jämfört med föregående anslagsuppföljning har balansindex sänkts för 2011 och 2012 men höjts för 2013 och 2014.

Volym- och strukturförändringar

Medelbeloppet för änkepension tenderar att bli högre och antalet änkepensioner lägre jämfört med prognosen i föregående anslagsuppföljning. Det finns framför allt två orsaker till det:

1. Garantiregeln för samordning med ålderspension gäller inte dem som fyller 65 år 2010 eller senare. Effekten av detta beräknas bli att antalet änkepensioner vid 65 år blir betydligt färre jämfört med beräkningen till föregående anslagsuppföljning. Samtidigt blir medelbeloppet för kvarvarande änkepensioner högre.
2. Antalet änkepensioner i vissa äldre åldersgrupper tenderar att bli fler jämfört med beräkningen till föregående anslagsuppföljning. Detta höjer även medelbeloppet för änkepension.

Prognosen för medelbeloppet för änkepension har höjts jämfört med föregående anslagsuppföljning, bortsett från de ändringar som orsakas av ändrade inkomstindex och balansindex. Samtidigt har prognosen för antalet änkepensioner sänkts. Den sammantagna effekten av det höjda medelbeloppet och det minskade antalet är att utgiftsprognosen för änkepension har höjts jämfört med föregående anslagsuppföljning.

2010-07-29

VER 2010-18

Antalet omställningspensioner har varit betydligt färre än väntat under det första halvåret 2010. Under vissa månader har dock de retroaktiva utbetalningarna av omställningspension varit höga. Det finns fortfarande fler ärenden i balans än normalt. Det antas att ärendebalansen minskar och att antal omställningspensioner ökar under resten av året. Om det inte blir så kan utgiften för omställningspensioner bli lägre än beräknat 2010 men högre 2011.

Prognosen för antalet omställningspensioner har sänkts något jämfört med föregående anslagsuppföljning.

För övriga förmåner är prognosändringarna relativt små.

1:3 Bostadstillägg till pensionärer

Prognos anslag. Beloppen anges i 1000-tal kronor

2010	2011	2012	2013	2014
7 057 800	7 169 100	7 049 300	6 781 000	6 562 700

Analys

Långsiktigt minskar antalet ålderspensionärer som erhåller bostadstillägg (BTP). Det beror på att många BTP-tagare är äldre ålderspensionärer och att nytillkomna ålderspensionärer har en högre medelpension. Andelen 65–66-åringar med BTP har också minskat under senare år. Det är en allt större andel som har ett yrkesliv med pensionsgrundande inkomst bakom sig. Med reallönetillväxt krävs färre år med förvärvsarbete för att komma över gränsen där bostadstillägg är bortreducerat av inkomstgrundad pension. Under de senaste femton åren har reallönetillväxten i snitt per år varit drygt två procent. Därför är det en lägre andel av de nya pensionärerna som får bostadstillägg.

Det blir balansering inom pensionssystemet 2010–2014 (inledningsvis negativ och positiv för åren 2012–2013 enligt prognosen), vilket påverkar inkomstpension, tilläggspension, garantipension och BTP. Balanseringen tillsammans med förändringen av inkomstindex leder till negativ följsamhetsindexering år 2010 och 2011. Den inkomst som tas upp vid beräkningen av BTP sänks därmed för åren 2010–2011. Utgifterna för BTP åren 2010–2011 beräknas öka av denna anledning. År 2010–2011 beräknas det dessutom tillkomma personer som får låga belopp i BTP.

Följsamhetsindexeringen för år 2010 är –3,0 procent och för år 2011 –4,3 procent.

Boendekostnadernas förändringar har stor betydelse för bostadstilläggets utveckling. Konjunkturinstitutet prognostiserar att boendekostnadsindex för bostads- och hyresrätter ökar för år 2010 med 1,5 procent. Ökningen av boendekostnadsindex för år 2011 beräknas bli 1,6 procent. De relativt låga ökningarna beror på lägre räntor jämfört med tidigare år.

2010-07-29

Dok.bet.

Version

Dnr/ref.

VER 2010-18

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i maj 2010.

Prognosjämförelse. Beloppen anges i 1000-tal kronor

	2010	2011	2012	2013	2014
Föregående prognosbelopp	7 070 900	7 353 100	7 262 700	6 973 200	6 776 900
Överföring till/från andra anslagsposter	–	–	–	–	–
Ändrade makroekonomiska antaganden	+8 300	+68 900	+81 300	+28 000	+700
Volym- och strukturförändringar	-21 400	-249 200	-291 000	-216 600	-211 200
Ny regel	–	-3 700	-3 700	-3 600	-3 700
Övrigt	–	–	–	–	–
Ny prognos	7 057 800	7 169 100	7 049 300	6 781 000	6 562 700
Differens i 1000-tal kronor	-13 100	-184 000	-213 400	-192 200	-214 200
Differens i procent	-0,2	-2,5	-2,9	-2,8	-3,2

Ändrade makroekonomiska antaganden

Utgifterna för bostadstillägg påverkas av inkomstindex/balansindex, prisbasbeloppet och boendekostnadsutvecklingen.

Prognosen för balansindex har sänkts för åren 2011–2012 jämfört med prognosen i föregående anslagsuppföljning. Prognosen för den inkomst som tas upp vid beräkningen av BTP har av det skälet sänkts jämfört med prognosen i föregående anslagsuppföljning. Detta har haft en höjande effekt på utgiftsprognosen för bostadstillägg. För år 2013-2014 har balansindex höjts jämfört med prognosen i budgetunderlaget.

Konjunkturinstitutets prognos för förändring av boendekostnadsindex avseende bostads- och hyresrätter är höjd för åren 2010–2012 jämfört med prognosen i föregående anslagsuppföljning. Det har en höjande effekt på utgiftsprognosen för hela prognosperioden.

Volym- och strukturförändringar

Förändringar av inkomstpensionen beräknas ha mindre påverkan på bostadstillägget jämfört med vad som antogs i föregående anslagsuppföljning. Inkomstpensionen beräknas fränsett nedskrivningen utgöra en lägre andel av BTP-tagarens totala inkomst jämfört med vad som antogs i föregående anslagsuppföljning. Sänkningen av inkomstpensionen 2010-2011 beräknas därför ha mindre påverkan på bostadstillägget.

Antalet förmånstagare beräknas bli något lägre jämfört med prognosen i föregående anslagsuppföljning. Boendekostnadsförändringar beräknas ha lägre inverkan på antalet förmånstagare.

2010-07-29

Dok.bet.

Version

Dnr/ref.

VER 2010-18

Ny regel

Skatten för pensionärer sänks 2011 och det har en sänkande effekt på särskilt bostadstillägg. I ett steg av beräkningen av särskilt bostadstillägg används inkomsten efter skatt. Sänkt skatt medför att nettoinkomsten höjs och det leder till att särskilt bostadstillägg sänks.

1:4 Äldreförsörjningsstöd

Prognos anslag. Beloppen anges i 1000-tal kronor

2010	2011	2012	2013	2014
510 500	531 400	565 500	603 300	644 000

Analys

Förmånen är avsedd för personer 65 år och över som inte får sina grundläggande försörjningsbehov tillgodosedda genom andra förmåner inom det allmänna pensionssystemet.

Medelantalet personer med äldreförsörjningsstöd (ÄFS) år 2010 beräknas till 13 700.

Antalet personer beräknas öka under kommande år eftersom en större andel av dem som är födda 1938 eller senare är berättigade till ÄFS jämfört med dem som är födda 1937 eller tidigare. För den sistnämnda gruppen kan hel garantipension ersätta ÄFS efter 10 års bosättningsstid. Denna olikhet mellan födelseårgångarna kommer att påverka antalsutvecklingen under många år.

Antalet förmånstagare påverkas av minskad eller ökad invandring. Invandringen (asylskäl) ökade tidigare, men under två senaste åren har den minskat. Ungefär två procent är över 60 år av dem som invandrar av asylskäl och som får uppehållstillstånd.

Till år 2014 beräknas antalet förmånstagare öka till 17 200 personer.

2010-07-29

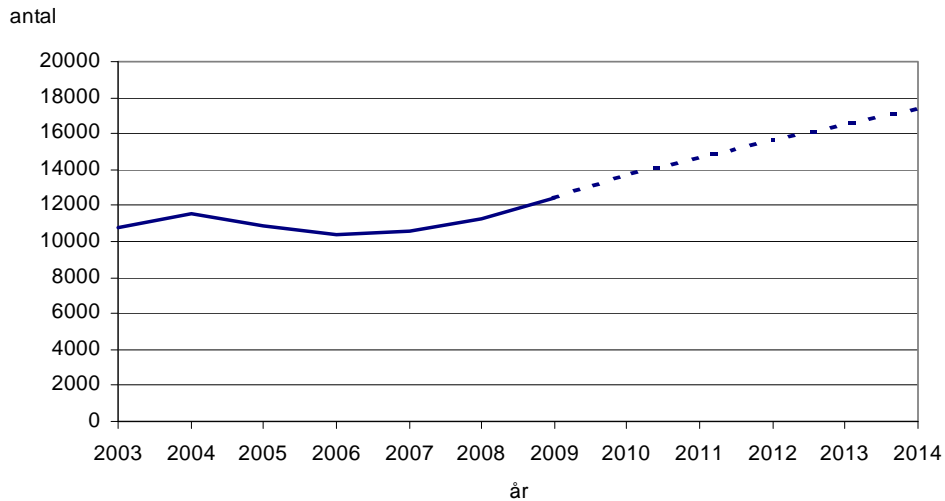
Dok.bet.

Version

Dnr/ref.

VER 2010-18

Antal personer med äldreförsörjningsstöd, utfall och prognos

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i maj 2010.

Prognosjämförelse. Beloppen anges i 1000-tal kronor

	2010	2011	2012	2013	2014
Föregående prognosbelopp	510 100	533 100	565 400	603 000	643 500
Överföring till/från andra anslagsposter	–	–	–	–	–
Ändrade makroekonomiska antaganden	+400	+2 000	+3 900	+4 200	+4 500
Volym- och strukturförändringar	–	–	–	–	–
Ny regel	–	–3 700	–3 800	–3 900	–4 000
Övrigt	–	–	–	–	–
Ny prognos	510 500	531 400	565 500	603 300	644 000
Differens i 1000-tal kronor	+400	–1 700	+100	+300	+500
Differens i procent	+0,1	–0,3	+0,0	+0,0	+0,1

Ändrade makroekonomiska antaganden

Prognosen för prisbasbeloppet har höjts för 2011 jämfört med prognosen i föregående anslagsuppföljning. Eftersom skälig levnadsnivå är knuten till prisbasbeloppet har denna förändring haft en höjande effekt på utgiftsprognosen för 2011.

Konjunkturinstitutets prognos för förändring av boendekostnadsindex avseende bostads- och hyresrätter är höjd för 2010-2012 jämfört med prognosen i föregående anslagsuppföljning. Det har haft en höjande effekt på utgiftsprognosen.

2010-07-29

Dok.bet.

Version

Dnr/ref.

VER 2010-18

Ny regel

Skatten för pensionärer sänks 2011 och det har en sänkande effekt på ÄFS. I ett steg av beräkningen av ÄFS används inkomsten efter skatt. Sänkt skatt medför att nettoinkomsten höjs och det leder till att ÄFS sänks.

2010-07-29

2:1 Pensionsmyndigheten

Prognos anslag. Beloppen i löpande priser, 1000-tal kronor				
2010	2011	2012	2013	2014
567 918	551 289	538 869	552 014	571 770

Analys

Jämfört med föregående prognos har kostnaderna 2010 minskat med ca 27 Mkr. Det är en följd av den revidering och förfining av Pensionsmyndighetens internbudget som gjorts och beror på omfördelning mellan kostnadsposterna. Inom ramen för de totala förvaltningskostnaderna, som fortfarande är desamma, har vissa omfördelningar gjorts mellan olika kostnadsposter såsom personalkostnader, köp av tjänst, avskrivningar etc. Denna omfördelning får genomslag i den kostnadsfördelningsmodell som pensionsmyndigheten använder eftersom det för olika kostnadsposter används skilda fördelningsnycklar för att fördela kostnaderna mellan anslag, AP-fonder och premiepensionssystemet.

Skillnaden i anslagsbehovet mellan åren 2010 och 2011 förklaras med att Pensionsmyndigheten 2010 har särskilda kostnader i samband med myndighetsstarten, bl.a. avseende pensionsmyndighetsutredningen (PMU), vilka bortfaller år 2011.

De extra medel Pensionsmyndigheten erhållit inledningsvis för att hantera produktionsläget inom pensionshandläggningen upphör från och med 2012. Förvaltningskostnaderna beräknas från och med 2012 ligga på en lägre nivå i förhållande till de inledande verksamhetsåren. Lägre förvaltningskostnader åstadkoms bland annat via det effektiviseringsarbete inom pensionshandläggningen som Pensionsmyndigheten inlett.

En utförligare analys återfinns nedan efter den tabell som visar de totala förvaltningskostnaderna fördelat på finansieringskällor i 2010-års priser, eftersom jämförelser av kostnadsutvecklingen för förvaltningen mellan åren blir lättare att följa utan pris- och löneuppräknings.

Anslagsöversikt

Av regeringsbeslut den 17 juni avseende ändring av regleringsbrevet för budgetåret 2010 framgår att Pensionsmyndighetens förvaltningsanslag innevarande år uppgår till 595 miljoner kronor. Anslagskrediten, som utgör 3 procent av förvaltningsanslaget, har höjts även den och är nu 17,85 miljoner kronor. Som beskrivits i föregående prognos samt i budgetunderlaget beror behovet av tillskott av anslagsmedel inte av ökade förvaltningskostnader utan följer av ändring av beräkningen av de inbördes proportionerna mellan pensionsmyndighetens tre finansieringskällor inom ramen för den totala förvaltningskostnaden.

Av tabellen nedan framgår att prognostiserade kostnader ryms inom ramen för tillgängliga anslagsmedel för år 2010.

2010-07-29

Dok.bet.

Version

Dnr/ref.

VER 2010-18

Anslagsöversikt. Beloppen anges i 1000-tal kronor

	Ingående överföringsbelopp	Anslag 2010	Tilldelade medel	Prognos för hela året	Årets över-/underskridande	Avvikelse från tilldelade medel	Högsta anslagskredit	Tillgängliga medel	Överskridande av anslagskredit
2010	0	595 000	595 000	567 918	27 082	27 082	17 850	612 850	0

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i maj 2010.

Prognosjämförelse. Beloppen i löpande priser, 1000-tal kronor

	2010	2011	2012	2013	2014
Föregående prognosbelopp	594 893	572 751	540 990	547 328	564 660
Överföring till/från andra anslagsposter					
Ändrade makroekonomiska antaganden					
Volym- och strukturförändringar					
Ny regel					
Övrigt	-26 975	-21 462	-2 121	4 686	7 110
Ny prognos	567 918	551 289	538 869	552 014	571 770
Differens i 1000-tal kronor	-26 975	-21 462	-2 121	4 686	7 110
Differens i procent	-4,5	-3,7	-0,4	0,9	1,3

Övrigt

Inom ramen för den totala förvaltningsbudgeten har vissa omfördelningar mellan kostnadsposter identifierats och beslutats i samband med interbudget- och prognosarbete. Nämnas kan t.ex. att:

- Personalkostnadernas andel minskats något jämfört med föregående version av internbudgeten, eftersom faktiskt utfall har visat sig lägre än i ursprungsbudgeten där löne- och omkostnadsschabloner övervägande användes
- Prognosen för konsultkostnaderna har däremot höjts från ursprungsbudgeten vilket bland annat beror på att arbetet med utfasningen av datorhallen på Regeringsgatan är resursdrivande
- Samarbetet med Försäkringskassan pekar efter den första tertialuppföljningen mot lägre kostnader än vad som tidigare beräknats
- Avskrivningskostnaderna har ökat jämfört med tidigare bedömningar eftersom övertagandet av immateriella anläggningstillgångar från PMU och PPM vid fastställandet visat sig vara högre än tidigare uppgifter
- Prognosen avseende kostnaderna för egen IT-drift har höjts
- Den första faktureringen från Skatteverket och Försäkringskassan avseende servicekontoren som gjorts i juli har fått till följd att prognosen för helåret kunnat skrivas ned.

2010-07-29

Dok.bet.

Version

Dnr/ref.

VER 2010-18

Som en följd av ovan beskrivna omfördelning mellan olika kostnadsposter sker även vissa följdändringar av proportionerna mellan de olika finansieringskällorna. Sammantaget innebär detta att förvaltningskostnader som finansieras via anslagsmedel beräknas minska med ca 27 Mkr 2010, med 21 Mkr 2011 och med 2 Mkr jämfört med föregående prognos.

Åren 2013-2014 bedöms behovet av anslagsmedel öka jämfört med majprognosen. Detta beror på en kombination av minskade kostnader för avskrivningar av IT-stöd som driftas av Försäkringskassan, samtidigt som egenutvecklade IT-stöd ökar kostnaderna för såväl avskrivningar som drift internt. Eftersom det rör sig om olika kategorier av IT-stöd hos Försäkringskassan och internt har de olika kostnadsfördelning mot finansieringskällorna. Till skillnad mot IT-stöden hos Försäkringskassan som till ungefär tre fjärdedelar finansieras via AP-fonderna, bedöms nu de interna IT-stöden, som vid myndighetsstarten var relativt ”premiepensionsspecifika”, allteftersom ny- och vidareutveckling sker successivt att till större andel komma att finansieras även via anslagsmedel och AP-fonderna.

En utförligare analys återfinns nedan tabellen som visar de totala förvaltningskostnaderna fördelat på finansieringskällor i 2010-års priser.

De totala förvaltningskostnaderna

En av de viktigaste uppgifterna under 2010 och 2011 för Pensionsmyndigheten är att komma tillrätta med långa handläggningstider inom pensionsadministrationen och öka tillgängligheten i kundservice. Därför prioriteras dessa områden.

Under åren därefter väntas en effektivisering inom ärendehantering bland annat genom ökad nationell styrning av processerna och att ett antal utvecklingsprojekt genomförs.

I tabellerna som följer redogörs för Pensionsmyndighetens totala förvaltningskostnad samt fördelningen mellan de olika finansieringskällorna först i löpande priser, därefter i 2010-års priser.

Totala förvaltningskostnader 1. Beloppen i löpande priser, 1000-tal kronor

	2010	2011	2012	2013	2014
Total förvaltningskostnad	1 522 901	1 412 679	1 385 235	1 384 538	1 430 961
Varav Anslagsmedel	567 918	551 289	538 869	552 014	571 770
AP-fonderna	664 026	582 433	571 753	542 241	544 649
Premiepensionsfonderna	290 957	278 957	274 612	290 284	314 541

Analys (Totala kostnader – löpande priser)

Att den totala nivån på förvaltningskostnaden ökar fr.o.m. 2011 jämfört med föregående prognos beror på ökade kostnader för avskrivningar avseende Pensionsmyndighetens övertagna tillgångar från PMU och PPM samt avskrivningar och drift till följd av egna utvecklingsinsatser.

2010-07-29

Dok.bet.

Version

Dnr/ref.

VER 2010-18

Totala förvaltningskostnader 2. Beloppen i 2010-års priser, 1000-tal kronor

	2010	2011	2012	2013	2014
Total förvaltningskostnad	1 522 901	1 385 183	1 322 371	1 288 275	1 297 729
Varav Anslagsmedel	567 918	540 559 (39%)	514 415 (39%)	513 634 (40%)	518 534 (40%)
AP-fonderna	664 026	571 096 (41%)	545 806 (41%)	504 540 (39%)	493 939 (38%)
Premiepensionsfonderna	290 957	273 528 (20%)	262 150 (20%)	270 101 (21%)	285 256 (22%)

Analys (Totala kostnader – 2010-års priser)

2010 har prognosen för den totala förvaltningskostnaden minskats med 1,8 miljoner kronor sedan föregående prognostillfälle. Detta är en konsekvens av att den reviderade internbudgeten tagit hänsyn till att prognostiserade intäkter från fondbolag minskat.

Till 2011 försvinner PMU-kostnaderna. Avskrivningarna på IT-stöden hos Försäkringskassan minskar samtidigt som det tillkommer kostnader för avskrivningar och drift av egenutvecklade IT-stöd, dock ej i samma omfattning. Skillnaden för den totala förvaltningskostnaden jämfört med föregående prognos, ca 12 Mkr, beror på höjd prognos avseende avskrivningar och drift av egna IT-stöd.

Från 2012 upphör de extra medel som Pensionsmyndigheten har inledningsvis för att säkerställa produktionen. Avskrivningskostnaderna hos Försäkringskassan fortsätter att minska och ersätts bara delvis av motsvarande kostnader internt.

Åren 2012-2014 är det enbart beräkningarna av de externa och interna avskrivningskostnaderna som gör att prognosen för de totala förvaltningskostnaderna skiljer sig åt. Eftersom de kommande avskrivningarna av interna IT-stöd till stor del är kopplade till det framtida utvecklingsarbetet som i alla delar ännu inte är detaljplanerat råder av naturliga skäl relativt stor osäkerhet kring de kommande avskrivningskostnaderna.

Vad gäller kostnadsfördelningen så var proportionerna mellan anslag, AP-fonder och premiepensionssystemet 40, 42 respektive 18 procent vid föregående prognostillfälle. (Då är PMU-kostnaderna undantagna eftersom dessa har en särskild fördelning.) Prognosen nu visar på fördelningen 38/42/20 vilket blir resultatet av den omflyttning mellan kostnadsposter, och därmed fördelningsnycklar, som revideringen av internbudgeten och prognosarbetet föranlett.

Trenden vad gäller kostnadsfördelningen de kommande åren pekar mot att AP-fondernas andel av finansieringen minskar något på bekostnad av framför allt premiepensionssystemet. Anledningen till detta är att avskrivningarna hos Försäkringskassan, som till ca 73 procent finansieras via AP-fonderna (ca 25 % anslagsfinansieras och ca 2 % bekostas av premiepensionssystemet), minskar kraftigt samtidigt som Pensionsmyndighetens egenutvecklade IT-stöd, inklusive driften av dessa, bedöms att successivt komma att belasta samtliga finansieringskällor mer jämnt fördelat.

Räntekontokredit enligt 21 § budgetlagen

Pensionsmyndighetens räntekontokredit är avsedd för såväl skulden för uppbyggnaden av premiepensionssystemet som kreditutrymme för förvaltningskostnader inom dess tre finansieringskällor. Räntekontokrediten för Pensionsmyndigheten täcker därmed fyra delar. Förvaltningskostnader som finansieras via premiepensionssystemet ökar belastningen av den ackumulerade räntekontokrediten med ca 20 miljoner kronor månatligen fram till den månad då det faktiska avgiftsuttaget görs från premiepensionsspararnas konton. Krediten för administrationskostnader finansierade via anslag och AP-fondsmedel används endast vid behov.

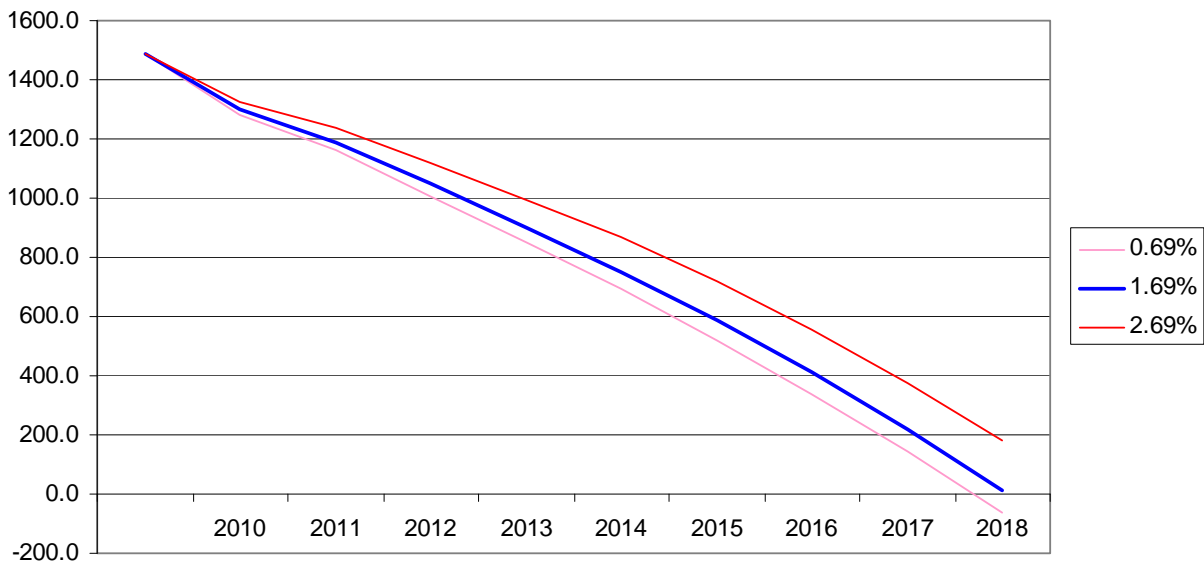
Nedan redovisas den ackumulerade skulden till Riksgälden avseende räntekontokredit vid utgången av respektive år till den del den avser uppbyggnaden av premiepensionssystemet.

Prognos ackumulerad skuld avseende uppbyggnad av premiepensionssystemet. Beloppen i löpande priser, 1000-tal kronor

År	2010	2011	2012	2013	2014
Skuldbelopp	1 298 200	1 189 500	1 048 400	901 400	750 800

Följande diagram visar en prognos över skuldens utveckling fram till år 2018 då den ska vara helt återbetald.

Utveckling skuld premiepension

De tre kurvorna i diagrammet illustrerar ackumulerad skuld vid olika antaganden om räntans storlek (0,69 %, 1,69 % resp. 2,69 %) för det lån som finns hos Riksgälden. Nuvarande ränta är 1,69 %.

Analys

Skulden för uppbyggnaden av premiepensionssystemet ska amorteras på ett rättvist sätt mellan generationerna och vara återbetald 2018. Som underlag för detta finns en modell där beräknade avgifter matchar kostnader och amorteringar. Storleken på de årliga amorteringarna är främst beroende på värdet på pensionsspararnas tillgångar. Diagrammet ovan visar att skulden är återbetald 2018 med angivna förutsättningar.

2010-07-29

Dok.bet.
Version
Dnr/ref.

VER 2010-18

Som en följd av den ändrade kostnadsfördelningen inom Pensionsmyndighetens totala förvaltningskostnad 2010 som redovisades i budgetunderlaget och som ledde till den ändring av regleringsbrevet där Pensionsmyndigheten tilldelades ytterligare 137,5 Mkr i anslagsmedel, medges ett extra utrymme för amortering av skulden 2010.

Särskild kredit enligt 23 § budgetlagen

För att klara likviditetsbehovet i fondhandeln behövs en särskild kredit. Bedömningen för 2010 är att krediten ska ligga kvar på 2009 års nivå, d.v.s. 9 000 Mkr.

Analys

Under 2009 har krediten som mest utnyttjats under en enskild dag med ca 1 025 miljoner kronor.

Behovet av den särskilda krediten är beroende av antalet fondbyten, pensionsspararnas genomsnittliga behållning och i vilka fonder som handel sker. Behovet av kreditram har successivt ökat de senaste åren. Orsaken till detta är i första hand de s.k. förvaltningsföretag som kommit in på marknaden och vuxit i omfattning. Dessa förvaltningsföretag genomför ett stort antal fondbyten för pensionssparares räkning vid ett och samma tillfälle vilket medför stora belastningar på krediten.

Pensionsmyndigheten har inom ramen för uppdraget i regleringsbrevet, att utreda och analysera effekter av alternativa lösningar för att hantera de problem som uppstår till följd av den växande och oreglerade marknaden med informations- och förvaltartjänster, bl.a. utrett åtgärder som t.ex. kan leda till ett minskat behov av så stora krediter som behövs för närvarande. Uppdraget har redovisats i rapporten *2K – kompletterande kanaler – förslag till fortsatt inriktning, LED 2010-9*.

2010-07-29

Utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn

1:5 Barnpension och efterlevandestöd till barn

Prognos anslag. Beloppen anges i 1000-tal kronor

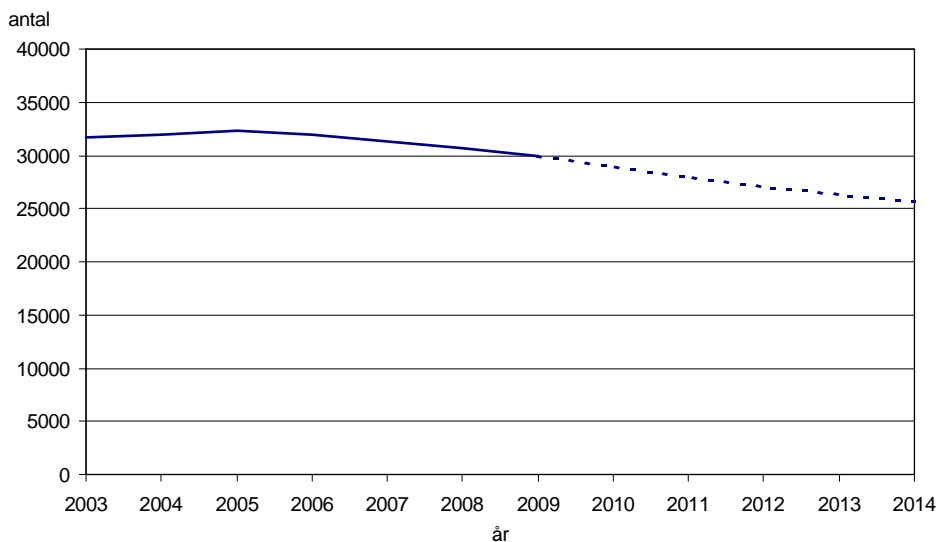
2010	2011	2012	2013	2014
959 500	920 900	896 700	882 700	878 000

Analys

För år 2010 beräknas utgifterna för barnpension till 836 miljoner kronor och utgifterna för efterlevandestöd till barn 124 miljoner kronor.

Antalet pensionstagare med barnpension eller efterlevandestöd beräknas minska sakta under prognosperioden eftersom antalet barn i tonåren beräknas minska. De flesta som har barnpension är över 12 år. Dessutom har antalet dödsfall hos vuxna i åldrarna 25–55 år minskat under de senaste åren. SCB har i sin befolkningsprognos en fortsatt minskning av dödsriskerna för dessa åldrar.

Antal pensionstagare med barnpension eller efterlevandestöd, utfall och prognos

Medelbeloppet för barnpensioner minskar i år beroende på indexeringsreglerna för barnpension, vilka styrs av inkomstindex och prisbasbeloppet. Medelbeloppet minskar även på grund av att nybeviljade barnpensioner är lägre jämfört med barnpensioner som betalas ut enligt övergångsregler. Medelbeloppet beräknas fortsätta att minska år 2011. För åren därefter beräknas det öka. Medelbeloppet år 2010 beräknas till 32 700 kronor och det beräknas bli 33 000 kronor år 2014.

2010-07-29

Dok.bet.

Version

Dnr/ref.

VER 2010-18

Inkomstindex ökade relativt lite år 2010 vilket har en dämpande effekt på utgiftsutvecklingen. År 2010 ökade inkomstindex med 0,3 procent och för år 2011 ökar inkomstindex med 1,9 procent.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i maj 2010.

Prognosjämförelse. Beloppen anges i 1000-tal kronor

	2010	2011	2012	2013	2014
Föregående prognosbelopp	962 400	930 000	909 800	895 400	889 300
Överföring till/från andra anslagsposter					
Ändrade makroekonomiska antaganden		-5 200	-9 700	-9 700	-8 400
Volym- och strukturförändringar	-2 900	-3 900	-3 400	-3 000	-2 900
Ny regel					
Övrigt					
Ny prognos	959 500	920 900	896 700	882 700	878 000
Differens i 1000-tal kronor	-2 900	-9 100	-13 100	-12 700	-11 300
Differens i procent	-0,3	-1,0	-1,4	-1,4	-1,3

Ändrade makroekonomiska antaganden

Inkomstindex har sänkts för åren 2011–2014 jämfört med prognosen i föregående anslagsuppföljning. Detta har haft en sänkande effekt på utgiftsprognosen för dessa år.

Volym- och strukturförändringar

Medelantalet barnpensioner har sänkts för 2010. I gengäld har faktorn för retroaktiva utbetalningar höjts. För åren efter 2010 är prognosen för antalet barnpensioner i stort sett oförändrad jämfört med föregående anslagsuppföljning.

Medelbeloppet för barnpensioner har sänkts för alla år efter år 2010 utöver effekten av sänkt inkomstindex.

2010-07-29

Dok.bet.
Version
Dnr/ref.

VER 2010-18

1:7 Pensionsrätt för barnår

Prognos anslag. Beloppen anges i 1000-tal kronor

	2010	2011	2012	2013	2014
Anslag (= tillgängliga medel=anslagsbelastning)	5 279 000 ¹	5 367 407	5 360 380	5 588 634	5 891 441
Preliminär avgift	5 243 671 ¹				
Reglering, avser förhållanden tre år tidigare	35 329 ¹	89 946	-115 567	-102 359	0
Prognostiserad avgift för respektive år	5 142 832	5 277 461	5 475 946	5 690 993	5 891 441

¹ Fastställt av riksdag eller regering.

Anslaget omfattar statliga ålderspensionsavgifter för barnår rätt till personer med barn under 5 år (adoptivbarn utgör ett undantag och pensionsrätten för dem beräknas från det datum när föräldern/föräldrarna får omvårdnaden vilket kan leda till att barnets ålder förskjuts till 10-års-åldern).

Den statliga ålderspensionsavgiften består av två delar: preliminär avgift som baseras på den beräknade pensionsrätten för barnår och ett regleringsbelopp som täcker avvikelser mellan det preliminära belopp som tagits ut och faktisk avgift. Regleringen äger rum tre år efter det att det preliminära beloppet tas ut.

Analys

Anslaget ökar beroende på att antalet barn förväntas öka över prognosperioden. Barnår rättens storlek är beroende av antaganden om inkomstindex och antaganden om timlöneförändringar. Anslaget kommer därför – med undantag av år 2012 - att öka över tiden. Regleringsbeloppet som justerar avvikelser mellan utfall och preliminär avgift påverkas av ränteantaganden eftersom det regleras först efter 3 år.

2010-07-29

Dok.bet.

Version

Dnr/ref.

VER 2010-18

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i maj 2010.

Prognosjämförelse. Beloppen anges i 1000-tal kronor

	2011	2012	2013	2014
Föregående prognosbelopp	5 422 423	5 447 489	5 678 795	5 945 447
Överföring till/från andra anslagsposter				
Ändrade makroekonomiska antaganden	-55 016	-67 588	-57 874	-54 006
Volym- och strukturförändringar				
Ny regel				
Ändrat regleringsbelopp avseende tre år tidigare	0	-19 521	-32 287	0
Övrigt				
Differens mot förslag i budgetpropositionen				
Ny prognos	5 367 407	5 360 380	5 588 634	5 891 441
Differens i 1000-tal kronor	-55 016	-87 109	-90 161	-54 006
Differens i procent	-1,0	-1,6	-1,6	-0,9

Ändrade makroekonomiska antaganden

På grund av antagandet om något lägre timlöneutveckling och inkomstbasbelopp år 2011 minskar anslagsbeloppet för år 2011.

För åren 2012-2014 är timlöneökningen höjd samtidigt som prognosen för inkomstbasbeloppet är sänkt jämfört med föregående anslagsuppföljning. Nettoresultatet av de makroekonomiska antagandena blir en sänkning av prognosen jämfört med föregående anslagsuppföljning.

Ändrat regleringsbelopp avseende tre år tidigare

Enligt förnyade prognoser kommer regleringsbeloppet år 2012 (som avser år 2009) att sänkas med ca 19,5 miljoner och regleringsbeloppet år 2013 (som avser år 2010) att sänkas med ca 32 miljoner kronor – jämfört med föregående prognos.

Ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten

Prognos. Beloppen anges i 1000-tal kronor

	2010	2011	2012	2013	2014
Pensioner från AP-fonderna	220 182 000	219 729 000	231 888 000	248 887 000	262 892 000
Övr. utgifter från AP-fonderna	2 603 000	2 494 000	2 671 000	2 662 000	2 727 000
Summa under utgiftstaket	222 785 000	222 223 000	234 559 000	251 549 000	265 619 000
Premiepensioner	1 421 000	2 140 000	3 147 000	4 523 000	6 481 000
Summa ålderspensionssystemet	224 206 000	224 363 000	237 706 000	256 072 000	272 100 000

De utgifter som redovisas i detta avsnitt omfattar den inkomstgrundade ålderspensionen, dvs. förmånerna tilläggspension, inkomstpension och premiepension. Dessa förmåner finansieras via AP-fonderna och premiepensionssystemet. Även AP-fondernas administrationskostnader, förvaltningsavgifter och kostnadsersättningar till Pensionsmyndigheten och Skatteverket m.fl. ingår i de utgifter som redovisas. Dessutom ingår överföringar av pensionsrätter till de europeiska gemenskaperna enligt lag (2002:125).

Utgifterna för de inkomstgrundade ålderspensionerna ingår inte i statsbudgeten. AP-fondernas utbetalningar och administrationskostnader m.m. redovisas ändå under statens utgiftstak. Premiepensionerna redovisas däremot inte under utgiftstaket.

Analys

Utveckling

Utgifterna för de inkomstgrundade pensionsförmånerna ökade med 18 miljarder kronor år 2009. År 2010 beräknas dessa utgifter öka med 3 miljarder kronor och år 2011 med endast 0,3 miljarder kronor. År 2012 beräknas utgifterna öka med 13 miljarder kronor, år 2013 med 18 miljarder kronor och år 2014 med 16 miljarder kronor. Orsaken till den ojämna utvecklingen är indexeringen av pensionerna, se vidare avsnittet om indexering nedan.

Frånsett de variationer som orsakas av indexeringen ökar utgifterna för de inkomstgrundade ålderspensionerna. Utgiftsökningen beror på ett ökat antal ålderspensionärer, att en allt större andel av pensionärerna har inkomstgrundad ålderspension och att medelpensionen ökar eftersom nyttillkommande pensioner i genomsnitt är högre än pensionerna i beståndet.

Antalet personer med inkomstgrundad ålderspension är ungefär detsamma som antalet tilläggspensioner om man bortser från dem som endast har premiepension. I december 2009 var antalet tilläggspensioner 1 711 000. I december 2014 beräknas antalet bli 1 980 000.

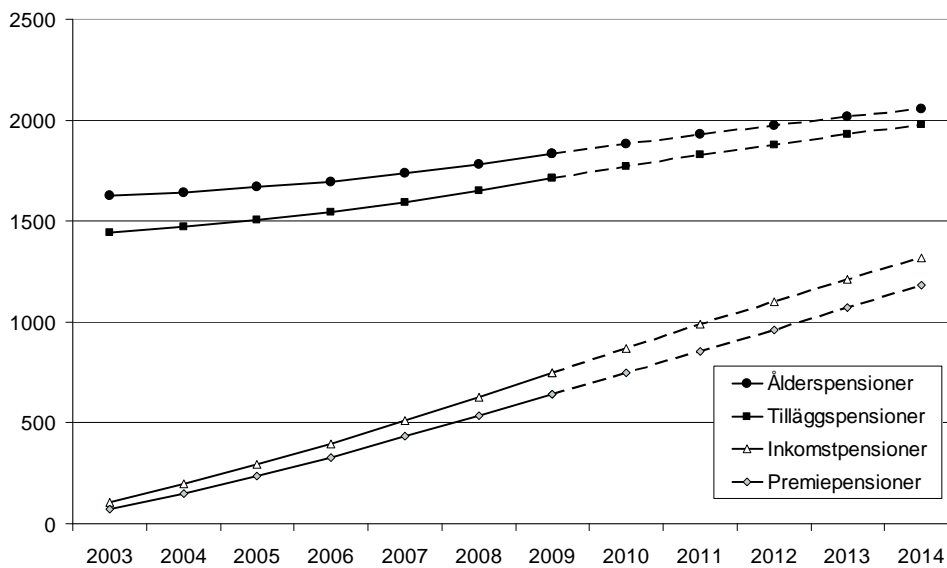
Antalet inkomstpensioner var 750 000 i december 2009 och beräknas bli 1 317 000 i december 2014. Orsaken till den kraftiga ökningen är att allt fler födelseårgångar får rätt till denna förmån.

Antalet premiepensioner är fortfarande färre än antalet inkomstpensioner trots att ungefär 20 000 personer under 65 år endast har premiepension. Det finns ungefär

100 000 pensionärer över 65 år med inkomstpension som ännu inte har tagit ut premiepension. I några fall har de inte heller rätt till premiepension. Antalet premiepensioner var 643 000 i december 2009 och beräknas bli 1 183 000 i december 2014.

Diagrammet nedan visar hur antalet inkomstgrundade ålderspensioner har utvecklats sedan 2003 och hur antalet beräknas fortsätta att öka. Dessutom redovisas antalet ålderspensioner totalt (inklusive personer med endast garantipension).

Antal ålderspensioner samt antal tilläggspensioner, inkomstpensioner och premiepensioner i december, 1 000-tal

En orsak till att antalet inkomstgrundade ålderspensioner har ökat är att antalet med tidigt uttag av ålderspension har ökat kraftigt. År 2009 skedde dock en uppbromsning. Antalet och andelen 61-åringar med tilläggspension blev något lägre 2009 jämfört med 2008. Antalet tilläggspensioner under 65 år ökade ändå eftersom antalet 63- och 64-åringar med tilläggspension ökade relativt kraftigt.

Tabellen nedan visar hur andelen 61-åringar med tilläggspension har utvecklats och vilken bedömning som har gjorts för kommande år. Denna bedömning har stor inverkan på prognosen över det totala antalet med tidigt uttag.

”Andel” 61-åringar med tilläggspension, % (bas: antal 61-åringar i befolkningen)

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011-2014
Kvinnor	2,6	3,1	3,8	4,4	5,8	6,3	5,7	5,3	5,7
Män	4,7	5,4	6,3	6,7	7,4	7,7	7,6	6,9	7,2

Det kan finnas flera skäl till att en person väljer att ta ut sin ålderspension före 65 års ålder. Några exempel:

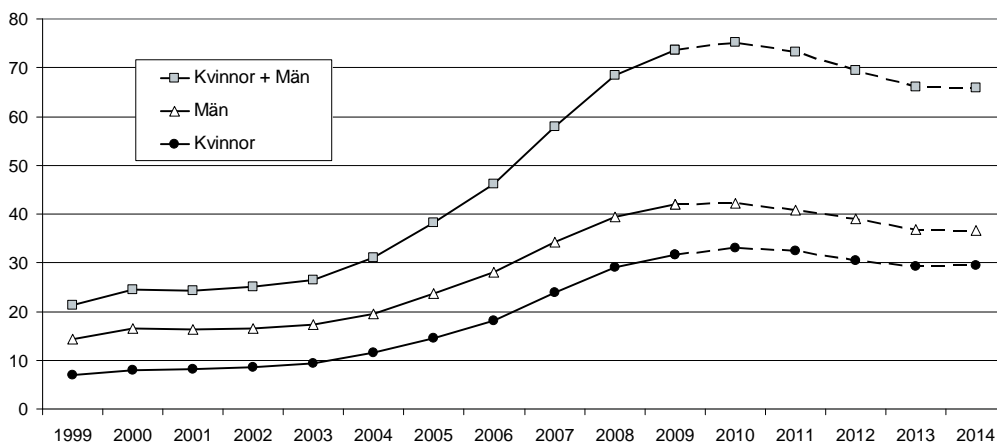
2010-07-29

- En del väljer att sluta att förvärvsarbeta helt eller delvis före 65 års ålder. De väljer att i stället få sin försörjning från ålderspension, kanske i kombination med tjänstepension.
- En del tar ut sin ålderspension tidigt och placerar pensionsbeloppet i kapitalförsäkringar eller på annat sätt samtidigt som de fortsätter att förvärvsarbeta.
- En del personer med sjukersättning kompletterar sjukersättningen med ålderspension.
- En annan grupp kan vara personer som är arbetslösa och inte har rätt till arbetslöshetsersättning och därför påbörjar sitt pensionsuttag tidigt.

Under det första halvåret 2010 har antalet nytillkommande 61-åringar med tilläggs-pension blivit betydligt färre än under motsvarande period förra året. Som framgår av tabellen ovan antas därför att andelen 61-åringar med tilläggs-pension blir betydligt lägre i år än de närmast föregående åren. Det antas också att andelen blir något högre 2011 jämfört med årets låga nivå. För åren därefter har andelen antagits vara konstant. Dessa antaganden är dock mycket osäkra. Det är möjligt att det nu har skett ett trendbrott och att nedgången kommer att fortsätta. Det är också möjligt att nedgången är tillfällig och att andelen åter kommer att stiga. De antaganden som gjorts i prognosen kan ses som en medelväg mellan dessa två scenarier. Pensioneringsbeteendet kan ha påverkats av till exempel den kraftiga konjunkturedgången 2008, den högre arbetslösheten, balanseringen och de därmed sänkta inkomstpensionerna samt vissa regeländringar inom skattelagstiftningen och sjukförsäkringen.

Det diagram som följer visar antal tilläggs-pensioner som har betalats ut till pensionärer under 65 år sedan 1999 samt en prognos till 2014. För dem som är födda 1938 eller senare är det i stort sett samma personer som har tilläggs-pension och inkomstpension. Diagrammet illustrerar därför även utvecklingen av antalet inkomstpensioner under 65 år från och med 2004, däremot inte antalet premiepensioner.

Antal personer i december med tidigt uttag av tilläggs-pension, 1 000-tal

Antalet personer som senarelägger pensionsuttaget till efter 65 år har också ökat relativt kraftigt de senaste åren. Detta antal förväntas fortsätta att öka. Det är dock fortfarande färre personer som tar sent uttag än tidigt uttag av ålderspension. De flesta som väljer sent uttag skjuter bara upp pensionsuttaget högst något eller några år. Därför har tidigt uttag större effekt på utgifterna än sent uttag.

2010-07-29

Dok.bet.

Version

Dnr/ref.

VER 2010-18

Medelbeloppen för inkomstpension och premiepension beräknas öka kraftigt, vilket bland annat beror på den så kallade tjugondelsinfasningen av dessa förmåner. Tidigare års reallönetillväxt bidrar också till att varje tillkommande födelseårgång med ålderspension beräknas ha en högre genomsnittlig pensionsbehållning än föregående. Medelbeloppet för inkomstpension påverkas också av indexering. Medelbeloppet för premiepension ökar beroende på att nya ålderspensionärer har kunnat arbeta in premiepensionsrätt under fler år än tidigare födelseårgångar. Medelbeloppet för premiepension påverkas även av börsutvecklingen med mera. Medelbeloppet för inkomstpension beräknas öka med mellan 4 och 11 procent per år 2010 – 2014. Medelbeloppet för premiepension beräknas öka med 30 – 40 procent per år.

Medelbeloppet för tilläggspension beräknas minska varje år trots indexuppräknningar de flesta åren. Tjugondelsinfasningen medför att varje ny födelseårgång med ålderspension får en allt lägre tilläggspension i genomsnitt. Medelbeloppet påverkas också av att beståndet ålderspensionärer förändras. De som avlider har ofta färre intjänandeår jämfört med dem som tillkommer vilket har en höjande effekt på medelbeloppet.

År 2010 beräknas 82,3 procent av utbetalningarna utgöras av tilläggspension, 17,1 procent av inkomstpension och 0,6 procent av premiepension. År 2014 beräknas tilläggspensionens andel ha minskat till 67,8 procent. Inkomstpension beräknas då utgöra 29,8 procent av utbetalningarna och premiepension 2,4 procent. Under hela prognosperioden kommer således tilläggspension att stå för merparten av utgifterna för inkomstgrundad ålderspension. Detta beror på att personer födda 1937 eller tidigare bara har rätt till denna förmån och att de som är födda något av åren 1938 – 1953 också har rätt till tilläggspension, dock i minskande omfattning.

Indexering

Alla inkomstpensioner samt tilläggspensioner efter 65 års ålder är följsamhetsindexerade. Detta innebär att pensionerna räknas om vid varje årsskifte med förändringen av inkomstindex efter ett avdrag på 1,6 procentenheter. Om balanseringen är aktiverad används ett så kallat balansindex i stället för inkomstindex.

Inkomstindex för ett år baseras på de senaste tre årens genomsnittliga reallöneförändringar samt förändringen av konsumentprisindex mellan juni året innan och juni två år innan. Inkomstindex år 2009 var 139,26. År 2010 är inkomstindex 139,74, en ökning med 0,3 procent. Detta är betydligt lägre än åren innan. Den låga öknings-takten för inkomstindex 2010 beror främst på att konsumentpriserna minskade mellan juni 2008 och juni 2009.

Balanstalet för 2010, som baseras på 2008 års utfall, är 0,9826. Detta innebär att balanseringen i år för första gången har aktiverats. Balanstalet är beräknat till 0,9549 för år 2011 men det är inte formellt fastställt ännu, det fastställs under hösten 2010.

Den låga ökningen av inkomstindex samt balanseringen har sammantaget medfört att tilläggspensionerna över 65 år och inkomstpensionerna har indexerats ned med 3,0 procent i år. År 2011 medför det beräknade balanstalet och inkomstindexet att de blir nedräknade med 4,3 procent. År 2012 beräknas dessa pensioner bli uppräknade med 1,7 procent, år 2013 med 3,8 procent och 2014 med 2,3 procent. Om man räknar bort effekten av förändringen av prisbasbeloppet beräknas inkomstpensionerna minska "real" åren 2010, 2011 och 2014. År 2012 beräknas pensionerna var ungefär oförändrade "real" och 2013 beräknas de öka.

2010-07-29

Dok.bet.

Version

Dnr/ref.

VER 2010-18

Tabellen nedan visar effekten av indexeringen 2010 – 2014. Förändringen för inkomstpension gäller också tilläggspension över 65 år. Med real förändring av inkomstpensionerna menas förändring av inkomstpensionerna där förändring av prisbasbeloppet dragits av.

	2010	2011	2012	2013	2014
Förändring av inkomstindex, %	+0,3	+1,9	+2,8	+3,4	+3,8
Balanseringseffekt	-1,7	-4,5	+0,5	+1,9	+0,2
Förändring av inkomstindex/balansindex, %	-1,4	-2,7	+3,3	+5,4	+4,0
Nominell förändring av inkomstpensionerna, %	-3,0	-4,3	+1,7	+3,8	+2,3
"Real" förändring av inkomstpensionerna, %	-2,0	-5,2	+0,0	+1,4	-0,8

Prognos för balanstalet

Enligt regleringsbrevet för budgetåret 2010 avseende Pensionsmyndigheten ska en prognos lämnas för balanstalet för 2012 – 2014.

Beräkningen av balanstalet baseras på samma antaganden som utgiftsprognosen. Dessa antaganden redovisas i bilaga 2. Därtill har också ett antagande gjorts för utvecklingen av aktiekurserna i Sverige och övriga länder som AP-fonden har medel placerade i, främst USA och EU-länder. Det är nödvändigt att göra ett sådant antagande för att kunna beräkna AP-fondens ställning och därmed balanstalet. Antagandet bör dock inte betraktas som en prognos eftersom det är behäftat med mycket stor osäkerhet, utan ska ses som ett tekniskt antagande. Även två alternativa antaganden har gjorts för kursutvecklingen för att illustrera hur detta antagande påverkar prognosen.

Tabellen nedan redovisar de antaganden som gjorts för kursutvecklingen 2010 – 2012, balanstalet 2010 och 2011 samt en prognos för balanstalet för 2012 – 2014. Något antagande om kursutvecklingen 2013 och 2014 behöver inte göras eftersom balanstalet för år 2014 baseras på utfallet för år 2012.

Det alternativ som benämns huvudalternativ har legat till grund för utgiftsprognoserna för inkomstgrundad ålderspension, garantipension, änkepension och BTP.

	2010	2011	2012	2013	2014
Aktiekursernas utveckling, %					
Huvudalternativ	+5,0	+5,0	+5,0		
Optimistiskt alternativ	+20,0	+15,0	+15,0		
Pessimistiskt alternativ	-10,0	-5,0	-5,0		
Balanstalet, utfall och prognos					
Huvudalternativ	0,9826	0,9549	1,0050	1,0194	1,0018
Optimistiskt alternativ	0,9826	0,9549	1,0082	1,0260	1,0107
Pessimistiskt alternativ	0,9826	0,9549	1,0016	1,0127	0,9933

Balanstalet beräknas således bli 1,0050 år 2012 i huvudalternativet. År 2013 beräknas balanstalet bli 1,0194 och 2014 beräknas det bli 1,0018.

Skillnaden mellan de tre alternativen blir inte så stor 2012 eftersom ett treårigt medelvärde för AP-fonden ingår i beräkningen. Alternativen skiljer sig åt för bara ett av dessa tre år. Skillnaden mellan alternativen blir större för åren därefter.

2010-07-29

Dok.bet.

Version

Dnr/ref.

VER 2010-18

I samtliga alternativ är balanstalet större än 1,0 åren 2012 och 2013. Detta skulle innebära att pensionerna dessa år blir uppräknade med mer än vad som motsvarar den vanliga följsamhetsindexeringen, dvs. förändringen av inkomstindex med avdrag för 1,6 procentenheter. År 2014 är balanstalet åter lägre än 1,0 i det pessimistiska alternativet och nära 1,0 i huvudalternativet.

Jämfört med föregående anslagsuppföljning beräknas nu balanstalet bli högre från och med 2012. Orsaken är bland annat att inkomstindex beräknas bli lägre. Detta har en minskande effekt på pensionsskulden. Dessutom antas lönesumman öka kraftigare 2010 jämfört med föregående anslagsuppföljning. Detta höjer avgiftstillgången. Å andra sidan görs nu ett mer pessimistiskt antagande om börsutvecklingen 2010 på grund av utvecklingen under de senaste månaderna. Detta har en minskande effekt på balanstalet.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i maj 2010.

Prognosjämförelse. Beloppen anges i 1000-tal kronor

	2010	2011	2012	2013	2014
Föregående prognosbelopp	224 213 000	226 179 000	238 786 000	255 252 000	270 372 000
Varav utgifter under utgiftstaket	222 799 000	223 890 000	235 377 000	250 303 000	263 223 000
Ändrade makroekonomiska antaganden	0	-1 437 000	-459 000	+1 751 000	+3 089 000
Volym- och strukturförändringar	-26 000	-256 000	-396 000	-533 000	-705 000
Ny regel	-	-	-	-	-
Förändring av överföringar till EG	-10 000	-1 000	0	0	0
Förändring av administrationskostnader	+22 000	+27 000	+37 000	+28 000	+12 000
Ny prognos, utgifter under utgiftstaket	222 785 000	222 223 000	234 559 000	251 549 000	265 619 000
Förändrad prognos för premiepensioner	+7 000	-149 000	-262 000	-426 000	-668 000
Ny prognos	224 206 000	224 363 000	237 706 000	256 072 000	272 100 000
Differens i 1000-tal kronor	-7 000	-1 816 000	-1 080 000	+820 000	+1 728 000
Differens i procent	-0,0	-0,8	-0,5	+0,3	+0,6

Ändrade makroekonomiska antaganden

Inkomstpension och tilläggspension påverkas främst av inkomstindex. Om balanseringen är aktiverad påverkas dessa pensioner av balansindex i stället för inkomstindex. Tilläggspension påverkas även av prisbasbeloppet.

Jämfört med föregående anslagsuppföljning har balansindex sänkts för åren 2011 och 2012 men höjts för åren 2013 och 2014. Prisbasbeloppet har höjts något för år 2011.

Volym- och strukturförändringar

Antalet ålderspensionärer med inkomstpension och tilläggspension har sänkts något för alla prognosår. Även medelbeloppet för inkomstpension har sänkts något utöver effekten av ändrat balansindex.

2010-07-29

Förändring för överföringar till EG

För 2010 har prognosen för överföringar till EG:s tjänstepensionssystem sänkts eftersom bara små belopp bokförts under det första halvåret. För kommande år är prognosen bara ändrad marginellt.

Förändring för administrationskostnader

Prognosen för AP-fondernas kostnadsersättningar och provisionskostnader har höjts något. För AP-fondernas interna administrationskostnader har prognosen sänkts.

Förändrad prognos för premiepensioner

Prognosen för antalet premiepensioner har sänkts jämfört med beräkningen till föregående anslagsuppföljning. Prognosen för medelbeloppet har också sänkts efter år 2010 till följd av utvecklingen på finansmarknaderna de senaste månaderna.